

SVOBODA

PRAVIČNOST

MIR

BOJEVNIK

Leto IV., št 3

V Ljubljani, dne 10. marca 1934.

Cena Din 1.—

V Maribor!

V nedeljo, dne 11. marca, prirede združene bojne organizacije (»Boj«) velik manifestacijski zbor v Mariboru ob 1/211. uri dopoldne. K temu zboru bo vozil poseben vlak, ki bo odhajal iz Ljubljane v nedeljo 11. marca ob 1/27. uri zjutraj, prihod v Maribor okrog 10. ure dopoldne. Odhajal bo iz Maribora ob 7. uri zvečer in pride v Ljubljano okrog 10. ure zvečer.

Vožnja tja in nazaj 50 Din. Vlak bo vozil kot brzi vlak in se bo ustavljal na vseh važnejših postajah do Celja.

Prijave sprejema pisarna »Boja« v Kolodvorski ul. 8 in pisarna Putnika.

Pozivamo ljubljanske skupine bojnikov ter one v Zasavju ob progi do Celja, da se udeležijo tega zbora v čim večjem številu ter se poslužijo posebnega vlaka, s katerim se bodo vozili boreci iz Ljubljane.

Vsi na zbor! Kakor vihar naj prodre naše zdravo gibanje v zeleni Štajer, kamor nas vabijo vojni tovariši.

DELEGACIJA BOJEVNIKOV V »BOJU«.

Na severno mejo!

Pojdimo gori, k našim zvestim, ki stoje na mrtvi straži. Pojdemo v Maribor, tam je naš Maister, general in čuvar severne meje. Tam so njegovi zvesti, ki so ubranili Maribor z jekleno pestjo, oni, ki so zacementirali našo severno mejo z jekleno voljo svojo.

Pojdimo do naših mejnikov, kjer stoji v stoletni obrambi proti navalu nemštva kleni naš rod. Tam stoji kot skalina in nikoli ne klone. Pojdemo tja med to naše zdravje in oglejmo si pobljže to naše kleno ljudstvo, ob katerem se razbijajo vse temne nakane nemštva.

In tam gori žive premnogi pribežanci iz slovenskega Korotana, kjer so se borili v tistih usodnih dneh v prvih udarnih vrstah slovenstva, a so morali po našem porazu pobegniti pred divjim fanatizmom. Gori žive zdaj ti brezdomci, tu so si ustvarili med brati novo ognjišče, pa s svojo odpornostjo in značajnostjo utrdili mejo.

In gori žive mnogi pregnanci iz Goriške in Primorja. In skušajo tu svojim družinam obnoviti novo življenje pa skupno s koroškimi rojaki deliti in prenašati trdo usodo.

V Maribor! Tja pridejo fantje iz zelenega Štajerja. Tja porajajo vinorejci iz Prlekije, tja pohite borci iz Prekmurja. In vsi in od povsod: sami bojovníki, naši tovariši. In oni vsi kakor mi gredo v boj za našo sveto pravdo: za Mir, za Pravičnost, za Poštenje. To so načela vseh bojnikov sveta, pri slovanskih še tem bolj zakoreninjena in prirodna; medtem ko so pri nekaterih drugih narodih ta

gesla sicer v prvih udarnih vrstah, toda se tako čudovito sukajo v raznih šovinističnih pravcih.

Gori se bomo sešli z našimi severnjaki in se z njimi tesneje strnili v bojne vrste naših načel. In jih bomo spoznali in oni bodo spoznali nas. Mariborci, Prleki, Prekmurei in fantje zelenega Štajerja — k nam, v »Boj«!

Pohitimo v Maribor!

Varčevanje

Zadnje dni se vrši v narodni skupščini razprava o državnem proračunu. Pri tej priliki se je mnogo govorilo o varčevanju v državni upravi in o krčenju izdatkov na najmanjšo mero. Z zanimanjem smo sledili izvajanjem in poročilom posameznih ministrov in narodnih poslancev. Iz vseh govorov smo čuli zahtevo in potrebo po skrajnem varčevanju, vsi govorniki, najsi bodo od večine ali opozicije, so poudarjali željo in nujnost čim manjših izdatkov v vseh panogah državne uprave.

Splošno so merodajni činitelji izprevideli, da po tej poti ni mogoče naprej. Zato so začeli iskati nova pota, da ozdravijo to skelečo rano, ki je razjedla že naše narodno telo skoro do kosti.

Mnogo je bilo nasvetov, mnogo predlogov, da se reši težko stanje državnega gospodarstva. Prav posebno ost so naperili govorniki v narodni skupščini proti tako zvanemu dvojnemu zaslužkarstvu, zlasti proti ženskam, ki so kot poročene v državni službi. Kakor pozdravljamo zamisel, naj se poročena žena posveti le svojemu naravnemu poklicu — materinstvu in gospodinjstvu —, se vendar bojimo, da bi strogo načelna izvedba tega načrta marsikje več škodovala kot koristila. Saj vendar vemo, da so življenske razmere, v katerih danes žive tudi poročene državne uradnice, v pretežni večini tako slabe in nezadostne, da se komaj s težavo prerijeta oba, mož in žena, z obema skromnima plačama skozi življenje. Res je, da bi z redukcijo raznih oseb dobilo zaslužek nekaj brezposelnih, toda pomisliti je treba, da bi bil s takimi dejanji ogrožen obstoj rodbine, vzbudila bi se nezadovoljnost, nastali bi prepiri, povečale bi se ločitve zakonov in ustvarilo bi se stanje, ki bi tisoče državljanov pogreznilo v gospodarski in tudi duševni pogin. Zato se nam zdi, da bi bila ta pot varčevanja zelo, zelo slaba in bi prinesla več zla kot dobrote. Sicer nam ni znano, kako hočejo merodajni činitelji to zadevo izpeljati, vendar se nam zdi potrebno, opozoriti na pravice uslužbenk, ki so si jih pridobile s prejšnjimi zakoni. Teh pravic pa skoro ni mogoče poteptati

Poravnajte naročnino, saj znaša le
10 Din za vse leto!

Treba je pa vendar spregovoriti nekaj besed o dvojnem zaslužkarstvu tam, kjer se prav lahko nekaj prihrani.

Potem pa razne komisije, službena potovanja in službovanje, kjer dobe uradniki poleg plače še dnevnice! Tu, tu je treba reducirati! In pri državnih dobavah in javnih delih se da tudi še kak milijonek prihraniti. S tem pa ne mislimo reči, da bi se moralo prenehati z vsemi javnimi deli, ki so nujno potrebni ne le za povzdigo in procvit države, temveč tudi za omiljenje brezposelnosti. Zavedamo se in povdarjamo, da se pri izvršitvi javnih del nikakor ne sme varčevati. Za izboljšanje našega kmetijstva, obrti in trgovine ne sme biti nikdar preveč izdatkov, ker so ti izdatki obilno povrnjeni v splošni zadovoljnosti naroda, če tudi se pokažejo uspehi takih del mogoče šele čez nekaj let.

Pa še nekaj! Pred kratkim je razposlala naša poštna hranilnica svoj »Poslovni izveštaj za l. 1933.« Ko ga človek pregleduje, mu nehote namah obstane oko pri »Računu izgube in dobička«, kjer stoji pri izdatkih med drugimi tudi postavka: »1% za nagrado članova Nadzornog veća Din 513.656-14«, torej v l. 1933. je prejelo 6 članov nadzornega odbora, ki so pod računom podpisani, gornjo vsoto, vsak torej čez 80.000 Din? In zakaj? Menda samo za nekaj sej, ko so obravnavali obračun in delo hranilnice. Dasi je postavka utemeljena po zakonu, vendar se nam zdi, da je tako razsipavanje denarja v teh težkih razmerah narodni greh. In takih primerov imamo še danes pri nekaterih denarnih zavodih in gospodarskih ustanovah nebroj. Mnogo raznih ravnateljev in članov načelstva ima še sedaj do 10.000 Din in več mesečne plače, dočim tisoči in tisoči nimajo koščka kruha in dostojnega bivališča pod soncem. Iz zavodov pa raje postavljajo na cesto nižje uslužbenke samo, da sami niso prikrajšani pri svojih mastnih dohodkih.

To so rane današnjih dni, katere bi bilo potrebno ozdraviti, ako hočemo počasi zlesti zopet na zeleno vejo. Varčevanje je na mestu tam, kjer se lahko varčuje brez gospodarskih in socialnih krivic. Vse drugo je pa zaslepljevanje ljudstva in grdo potvarjanje dejstev. R. W.

Vse naše tovariše pozivamo, da se pri nakupu blaga in v poslovnih zadevah obračajo na trdke, ki oglašujejo v našem listu.

Žaloigra slovanskega naroda

Kaj smo mi vedeli v letih 1919, 1920 o strašni žaloigri, ki se je odigravala v oni usodni zimi 1919/20 v Sibiriji! Kri nam zastaja po žilah, ko zdaj o tem beremo. In tem hujše nam je pri srcu, ker je bil žrtev te žaloigre bratski ruski narod.

Bivši nemški častnik Dwinger je v svoji knjigi: *Zwischen Weiß und Rot, die russische Tragödie 1919—1920* (izšlo v založbi E. Diederich, Jena, 503 strani, z zemjevidom svetovnega ozemlja) opisal boj Kolčakove armade z boljševiki. Kar se je v tej strašni zimi dogajalo v Sibiriji, presega vse strahote svetovne vojne! Zajemljivo bi bilo, da bi tudi bivši naši vojni ujetniki popisali, kaj so doživeli v Sibiriji ali v Turkestanu. Nas kot Slovane še posebno zanima, kaj so naši ljudje doživeli v slovanski Rusiji.

Dwinger pravi, da bi onega strašnega klanja, kakor se je dogajalo v ruski meščanski vojni, ne bilo, če bi prejšnji zavezniki Rusije tega ne bili tako pasivno gledali. O Japoncih pravi, da so naravnost hujskali bojujoči se stranki drugo proti drugi. Pravi, da jim je šlo za to, da se čimveč Rusov pobije med seboj, da se pripravi za nje prostor... Trdi, če bi bili zavezniki protiboljševike izdatno podprli, bi bili le-ti z boljševiki kmalu gotovi. In nasprotno: če bi

jih sploh ne bili podpirali, bi bili boljševiki mnogo hitreje zmagovalci, in bi bil izostal pretežen del strašnega klanja in strašna katastrofa v zimi 1919/20 vsled mraza in tifusa.

Dwinger pripoveduje o bojih ob reki Bjelaji (isto kot naša: Bela). Polagoma so boljševiki potisnili Kolčakovo armado do Urala. Beli so z gotovostjo računali, da se bodo v Uralu držali. Pa Gaydova armada na severu se je umaknila preko Urala in cela vojska je morala nazaj. In zdaj je šlo nazaj, nevzdržno nazaj preko Sibirijskega jezera! Redni vojski se je pridružilo še več ko še enkrat toliko civilistov-beguncev. Umik se je spremenil v katastrofo, ko je začela nastopati zima, sibirski zima. Mrazu se je pridružil še pegasti legar. Ljudje so v masah umirali. 14. decembra je obležalo 10.000 na legarju umrlih. 14. decembra 20.000 od glada umrlih in zmrznjenih. 18. decembra 30.000. Ljudje so umirali kot muhe v jeseni. Zmrznjeni in na tifusu umrli. V Tajgi je ostalo 50.000 mrtvih, v Ačimsku 70.000, v Novonikolajevsku 200.000. Strašno! Nad en milijon ljudi je obležalo v sibirskem mrazu in snegu! Kolčakova armada je štela v začetku pol milijona mož; beguncev, ki so spremljali armado, je bilo tričetrt milijona in do Bajkalskega jezera je prišlo vsega skupaj kakih 10.000 mož! Vse drugo je pomrlo med potjo! Pot, ki so jo prehodili, je znašala 5000 kilometrov. — Kaj je proti tej strašni tragediji tridesetletna vojna, kaj Napoleonov umik iz Rusije! V enem stepnem taboru je obležalo 40.000 mrtvih konj v eni noči! Po cestah mesta s 70.000 prebivalci, je obležalo 200.000 mrtvih ljudi. Samo 10.000 je ostalo živih! Samo 10.000 ob koncu strašnega pohoda! Onkraj Bajkalskega jezera se je namreč raztezala japonska oblast.

Ko se je začel topiti sneg, se je Dwinger vozil zopet skozi Sibirijo. Domov, proti zapadu. Ob železnici so kopali grobove za množice. Ob železnici dvojni trak konjskih trupel, prevrnjenih sani, pol nagih ljudi. Še pred kratkim jih je pokrival sneg, zdaj se vsak dan jasneje odražajo iz snega. V Novonikolajevsku ista slika kot na vsej vožnji: ob železniškem nasipu je skupaj nanošenih na tisoče in tisoče mrtvih, poleg njih cele gore konj. Časih so se peljali tako tesno mimo njih, da bi jih mogli prijeti z iztegnjeno roko. Zopet ogromni skupni grobovi, ki naj sprejmejo vase te gore mrličev. Po desetih privežejo zanko okrog gležnjev na nogah in s parom konj jih potegnejo do jam. Potem še vsakega skrbno preiščejo, slečejo, če ima dobro obleko, in odvzamejo prstane in druge dragocenosti, če jih kje najdejo.

Zadnji spomini na veliko žaloigro, ki se je odigrala tod par mesecev prej!

Slavoljub.

Kako zna Nemec ljubiti svojo domovino

Bivši nemški vojni ujetnik Edwin Dwinger opisuje v svoji knjigi »Zwischen Weiß und Rot« boj med boljševiki in med Kolčakovo armado, ki se je v letih 1919—1920 nekaj časa uspešno vojskovala z boljševiki, potem pa se je sredi sibirski zime umakala proti Bajkalskemu jezeru. V Kolčakovi armadi sta se bojevala proti boljševikom tudi nemška oficirja, bivša nemška vojni ujetnika: Seydlitz in Dwinger, pisatelj imenovane knjige. Nekoč je Kolčakova vojska ujela nekaj boljševikov, med njimi tudi bivšega nemškega vojnega ujetnika. Ta je povedal, da se v boljševiški armadi govori, da je v Nemčiji revolucija. Tedaj je Seydlitz sklenil, da pobegne k boljševikom. Misli je, da mu bo na ta način možno vrniti se v Nemčijo in pomagati domovini. Na begu pa ga je Kolčakova patrula ujela in bil je obsojen, da bo drugo jutro ob petih ustreljen. V oni poslednji noči ga je smel obiskati njegov rojak Dwinger in Seydlitz mu je pripovedoval:

»Glej, sklep, da ubežim, je že dolgo v meni. Od dneva, ko so prišli ujetniki k nam in pripovedovali o Nemčiji... Dà, od one ure je rastle v meni — dokler nisem mogel drugače! Veš, da sem dobro služil, da sem storil svojo dolžnost nasproti Kolčaku, kakor bi je tudi nasproti svojemu kralju ne bil mogel boljše izpolniti. Nikdar mi ni bilo lahko. Ko pa so se porazgubile vse možnosti,

da zmagamo, mi je postalo skoro nemogoče! In ko sem slednjič spoznal, da smo izgubili... Kajti izgubili smo, Benjamin (Dwingerja so imenovali Benjamin, ker je bil najmlajši med vsemi), dokončno in neizpremenljivo — kar zdaj še pride, je samo še počasno umiranje, bedno hiranje... Jaz pa sem vstopil v Kolčakovo armado v veri, da bomo kmalu zmagali, da bom potem mogel domov, da tam pomagam... To je bil moj prvi razlog in prav za prav moj edini...»

Malo je pomislil. »Če bi ujetniki ne bili prišli, bi bil morda zdržal. Tako pa... moral sem vedno znova poslušati, da gre v Nemčiji vse križem, medtem ko jaz sedim tukaj in nosim svojo kožo za nekoga drugega na prodaj! Ali razumeš zdaj, Benjamin? Hotel sem domov, to je bilo. Prus koncem koncev ne more biti vojaški najemnik, to sem spoznal. Mogoče more biti, če je njegova dežela v svetlobi in bogastvu, iz udejstvovanja željnosti, iz veselja do pustolovščin — ne more pa biti, če ga njegova dežela sama rabi! In ne more nikdar biti za denar, mislim... Gotovo, tudi tukaj sem imel idejo (namreč protiboljševiško idejo), sem si jo vedno držal pred očmi, kajti brez tega bi sploh ne bil mogel, niti eno uro... Toda domovina je klicala močnejše; ideja: Tvoja dežela te potrebuje — je polagoma zadavila prvo. Domovina je vlekla — ali razumeš, Benjamin? Njena nesreča je klicala... In ali nam ni bližja, nego ta dežela tukaj? Dà, če bi bila zmagala, naša Nemčija, potem bi jo bil mogel pustiti na cedilu, potem bi ne prišlo v poštev — zdaj pa... Ne, moral sem ubogati! Nič mi ni bila več konečno sramota ubežništva, največja vseh vojaških sramot, nič zaničevanje mojih prijateljev, nič dejstvo, da me moj kapitan ne bo mogel razumeti... Nič več vse to, če sem pomislil: Tudi tam je meščanska vojna, tudi tam je vsakogar treba, da brani pravo in red! In kje je Seydlitz?«

»Ah, vsi skupaj nismo vedeli, kaj je domovina, kaj pomeni očetnjava... V domovini tudi nihče ne bo mogel razumeti mojega postopanja! Zato ne, ker niso bili kakor mi štiri leta ločeni od nje, sibirski ujetniki za žično ograjo — ker smo mi sami šele zdaj spoznali, da je na njej nekaj, kar se ne da razložiti z besedami, da nazadnje odtehta vse drugo.«

Drugo jutro so ga položili v grob.

Pot v robstvo

Najbolj zadovoljen je bil seveda kantiner, ker na »pildkih« pri dobljeni denar se je običajno zapil pri njem. Mi pa smo se naslednji dan vračali na novo delo in zopet šteli dneve in ure do prihodnjega plačilnega dne. Delo, ki ga je izvrševal oddelek, kateremu sem načeloval jaz, je bilo zelo neprijetno. Ob strašno vročini so morali ubogi tovariši lomiti kamenje s popolnoma primitivnimi sredstvi brez razstreliva. Delali so večinoma skoro goči. Vsak čas so delo tudi zapustili in se hladili v morju, ki je bilo pri kraju popolnoma toplo. Priganjal jih ni nihče, najmanj jaz, četudi bi jih moral. Imel sem strogo naročilo, da mora oddelek vsakih štirinajst dni nalomiti toliko kamenja, da je bilo možno pozidati dve apnenici. Ker pa so malo delali in pričeli z delom navadno šele takrat, ko sem se pojavil vrh grička, s katerega je bil razgled daleč naokrog, so v določenih dneh napravili kamenja komaj za polovico ene peči. Tako sem se napram poveljstvu znašel večkrat v čudnem položaju. Navadno pa smo v takem obupnem položaju posegli po tujem blagu, ne meneč se za sedmo božjo zapoved. Poleg nas so lomili kamenje italijanski kaznjenci. Ti pa so ga imeli vedno dovolj, saj so siromaki pod stalnim strogim nadzorstvom morali vse drugače delati, kakor moji fantje. Tja so se zatekli moji ob zgodnjih jutranjih urah, ko kaznjencev še ni bilo na delo. Seveda so se ti po prihodu sila čudili našemu velikemu kupu in debelo gledali, kako je njihov »skopnel« kar preko noči. Rekli so, res je vročina, ki nas »zdeluje«, toda kamenje nikakor še ne bi moglo kopneti. Toda napram predstojnikom so molčali in nas tako zakrivali. Zelo smo jim bili hvaležni, četudi jim to dejansko nismo mogli pokazati. Ko smo nekoč izpraznili naš kup, ki smo ga povečini dobili od naših sosedov in pozidali apnenice, smo morali seveda v štirinajstih dneh napraviti drugega. Ob pičlem delu je minilo štirinajst dni kot bi trenil, kamenja pa skoro nič. In, da bi ga smola, prišel je »najvišji« in sporočil, da bo drugi dan kontrola dela, odnosno materijala. Vročina je bila res velika, vendar mi tako toplo ni bilo še nikdar, zlasti ko je še pripomnil, da pride sam komandant. Odšel sem k fantom in jim razložil težaven položaj. Naročil sem jim, da morajo drugo jutro na delo na vse zgodaj in gledati, da bo kamenja čim več, naj ga dobe, kjer hočejo. Zmigavali so z rameni in odgo-

Združenje borcev Jugoslavije

priredi

v nedeljo 11. marca ob pol 11. dopoldne

velik javen zbor

v veliki dvorani pivovarne
Union v Mariboru

Vsi bivši vojaki iz svetovne vojne in tisti, ki ste služili v Jugoslaviji, na zbor!

Pride naj tudi mladina in vse ostalo pošteno ljudstvo!

Na zboru bodo govorili med drugimi tudi delegati »Boja« iz Ljubljane, tovariši:

Kuster Avgust, predsednik Združenja borcev Jugoslavije;
Lorger Alfonz, I. podpredsednik »Boja« in predsednik vojnih dobrovoljcev;

Ivan Matičič, II. podpredsednik »Boja« in

Vidmar Stane, član osrednjega izvršnega odbora »Boja«.

varjali, da ga bo ravno tokrat težko dobiti, ker so si ga ne dolgo tega že itak »izposodili« pri svojih sosedih, poleg tega pa prihajajo na delo sedaj mnogo preje. V tem obupnem položaju pa nam je prišla na pomoč mati narava. Po večmesečni strašni suši se je usodnega jutra vlila strahovita ploha. Italijanski kaznjenci so ostali lepo doma, mi pa smo kljub nalive korporativno odšli na delo. Prav nič nismo lenuharili. Z največjo naglico smo »prestavili« največji kup kamenja naših sosedov na našo stran. Plohe je bilo kmalu konec. Kar smo na gričku zagledali »Carocco«, ki se je naglo približevala. Ukazal sem fantom, naj sedaj pokažejo vse vrline dela, da napravimo tako na komandanta čim boljši vtis. Ubogali so me. Ozračje se je po plohi res nekoliko ohladilo, vendar so fantje delali s tako vehemenco, da je pot crkoma lil po njih. Ko je prispela »Carocca« do nas, so bili fantje v največjem »švungu«. Pozdravil sem komandanta in našega »najvišjega« tovariša Miklavčiča, ki je prispel z njim in podal raport. Prvo vprašanja komandanta je bilo, koliko časa smo rabili za napravo toliko kamenja? Odgovoril sem mu, da le pičlih deset dni. Bil je nadvse presenečen. Pohvalil je našo pridnost in mi priporočil, da dam ljudem večkrat odmor, zlasti ob vročih dneh. Z veseljem sem vzel to na znanje, saj so bili itak vsi dnevi »vroči«, česar so se fantje prav dobro zavedali. Res imenitno nas je »izmazal« naš najvišji s tem, da nas je pravočasno obvestil in prav srčno smo mu bili hvaležni. Ako tega ne bi storil, bi bil seveda najbolj prizadet jaz. Bil bi aretiran in prepeljan v zapore v Sardinijo, kar se je čisto pripetilo mojim mnogim sotrpinom. Po pripovedovanju nekoga tovariša, ki se je slučajno vrnil od tam, so bile ječe tam vse prej, kakor prijetne. Bile so baje 20 metrov pod zemljo in sila vlažne, poleg tega pa je bila prehrana skrajno pomanjkljiva. Pri vsej stvari so govorile še batine, kar se je tudi videlo od tam došlemu tovarišu, ki nam je zatrjeval, da je naše taborišče pravi raj.

Ivan Rozina. (Dalje prihodnjič.)

Po dolgih vojnih letih zopet v Rogaški Slatini

Med vojno je bila Rogaška Slatina kakor velika vojaška bolnišnica. Nekateri veliki hoteli so služili v zdravilne svrhe vojaštvu. Celó v krasni reprezentančni dvorani, ki je menda najlepša v Jugoslaviji, so stale bolniške postelje. Kamorkoli si se podal, povsod si našel na bolne vojake, ki so se sprehajali po kultiviranih stezah zdraviliških. Cela garnizijska bolnišnica iz Benešova na Češkem se je utaborila v Rogaški Slatini...

Lansko poletje sem se zopet znašel tukaj. Pot me pelje po parku, ki je docela prenovljen. Zavijem v to krasno dvorano, ki se ji nič ne pozna taborenje nekdanjih avstrijskih siromakov. Tri slike pod stropom ostale so še stare: Nikola Zrinjski, ki se je zdravil leta 1640. ob zdravilnem vrelec; grof Attems, ki sedi pri vrelec »Tempel« in pregleduje načrte za bodoče stavbe; nadvojvoda Ivan, ki se mu klanjajo domači predstavniki skoraj do tal, tako da imajo že skrivljene hrbtenice. Četrta slika je nova. Poprej smo gledali tam cesarja Franca Jožefa v kričeči uniformi, v oblastni, mogočni pozi, sedaj pa je tam naš kralj Aleksander v ležernem razgovoru z nekdanjim predsednikom vlade Stojanom Protičem, ljubljanskim županom dr. Tavčarjem in znamenitim arheologom don Buličem. Edini ta še živi — star preko 80 let — in vsakoletno je gost Rogaške Slatine. Pred nadvojvodo Ivanom stoje skrivljeni hrbti, pred kraljem Aleksandrom pa svobodni državljani demokratičnega obnašanja! Pač velika razlika! Ob strani opazimo najstarejšega in »najtežjega« gosta, gospoda Schrey-a iz Ljubljane, ki je hodil že takrat po Slatini in tudi že davno pred nami in tudi še sedaj, ko se bliža že osmemu križu. Blizu 50 let stalni gost biti, to pomeni veliko za to zdravilišče in za njeno tako upoštevano in cenjeno zdravilno slatino!

Ob šumskem slatinskem izviru se podam zopet tje gori na Janino, da uživam še enkrat prekrasen razgled po teh prijaznih gričih, ki jih senčijo zelene visoke trte in kjer stoje v obsevu zelenih brajd snežnobeke viničarije. Tam doli preko Sotle stoje še vedno celi in tudi porušeni gradovi nekdanjih hrvatskih veljakov. Pod menoj pa leži Rogaška Slatina, ki mi je dala ono, kar je najdragocenejše na svetu: zdravje. Še izvira to zdravje iz razpoklin, še se preliva med snežnobelimi kristali po ozkih žilah ter se izliva v obliki hladnega studenca, šumeč in zopet molčeč, kakor pač uravnava njegov tok ogljikova kislina, to sigurno znamenje nekdanjega strašnega vulkanskega delovanja. Poprej enkrat — pred tisoči ali milijon leti — strah in trepet vsakemu živemu bitju, danes pa blagodejna in zdravilna pijača za vsakogar!

Obisk vojnih grobov ob Soči

Po ogledu teh znamenitih utrdb, kjer smo zapustili poslednje sledove iz svetovne vojne, nas je peljala pot preko prelaza Predila. To je bil najlepši del vožnje našega izleta. Prekrasni planinski svet ob najlepšem sončnem dnevu je ostal vsakomur od nas v neizbrisnem spominu. Triglav, Razor, Mojstrovka, Jalovec so nas v vsem svojem blesku pozdravljali in avtobus je moral ustaviti, da so se naše oči nagledale te planinske lepote. Predil je pasiral avtobus brez najmanjše muke in že smo bili mimo Rabeljskega jezera v Trbižu. Po ogledu Trbiža smo nadaljevali pot v domovino. Po opravljenih formalnostih na meji smo bili čez dobre četiri ure v Kranjski gori, kjer smo se ločili od treh naših izletnikov. Po zakuski smo nadaljevali vožnjo preko Jesenic do Kranja, kjer so se poslovili od nas nadaljnji štiri izletniki. Ostale pa je avtobus pripeljal točno ob 8. uri zvečer v Ljubljano pred Evropo, kjer smo se razšli z željo, da ta izlet prihodnje leto obnovimo, ker si nismo letos — spričo pičlo odmerjenega časa — mogli ogledati še veliko, veliko zanimivosti iz svetovne vojne.

Ker je večina izletnikov izrazila željo, da se ta izlet letos ponovi, bodo združene skupine bojevnikov organizirale tudi letos tak izlet, ki bo namenjen obisku vojnih grobov ob Soči, spojen z ogledom znamenitih Benetk.

Po točnih informacijah in po sedanjem stanju valute bo stal izlet, ki bo trajal 6 dni z vsemi stroški, kakor: vožnja z najmodernejšim avtobusom za 20 oseb, prenočnine, hrana, vstopnine in potni list cirka 1200 Din.

Izlet bo obsegal ogled sledečih mest in krajev: Odhod iz Ljubljane opoldne — prihod in ogled Trsta ob 6. uri zvečer. Prenoišče v Trstu. Drugo jutro odhod iz Trsta po novi cesti tik ob morju mimo Devinskega gradu k ogledu najznamenitejšega vojnega pokopališča v Redipulji. Zatem ogled Doberdoba, doberdobskega jezera in obisk doberdobskega slovenskega vojnega pokopališča, kjer bi eventuelno vzdali bojevniki spominsko ploščo. Nato ogled Sv. Mihaela, nakar bi sledil prihod in ogled Gorice. Prenoišče v Gorici. Naslednji dan izlet na Sv. Goro, popoldne na Monte Sabotin, ki predstavlja najznamenitejši del zgodovine svetovne vojne. Tamkaj ogled vojnega muzeja. Drugo prenoišče v Gorici. Drugo jutro odhod v Benetke, kamor pridemo nekako opoldne. Popoldne ogled mesta in muzejev. Prenoišče v Benetkah. Naslednje jutro ogled bazilike sv. Marka, doževe palače in znamenitega arsenala. Popoldne izlet na svetovno znano kopališče Lido. Zvečer izlet z gondolami na morje. Drugo

prenoišče v Benetkah. Naslednje jutro odhod iz Benetk po Beniški Sloveniji mimo Vidma in Kormina ter pridemo zopet opoldne v Gorico. Popoldne izlet na Kalvarijo in Oslavijo. Prenoišče v Gorici. Zadnji dan odhod iz Gorice, ogled Kanala, Tolmina, Kobarida, Bovca, čez Predil v Kranjsko goro, Jesenice in Ljubljano.

Predvidoma bi se vršil izlet od 27. junija do 3. julija. Sama vožnja bo stala 540 Din za osebo. Za prenoišča bo poskrbljeno, da se doseže najmanjša cena.

Priglaso sprejema do najkasneje 10. junija tov. Janko Vertin, Moste pri Ljubljani, kamor je sporočiti tudi eventuelne posebne želje in nasvete za izlet.

Janko Vertin.

Na Pijavi

Bilo je pred 16 leti na italijanski fronti.

Severni italijanski mrak se skoro neopazno spušča na zemljo. Šum srne Pijave se izgublja proti vzhodu. Moštvo tiho stopa po vznožju kakih pet metrov visokega Pijavinega nasipa, le tu in tam spregovori kdo z mimo hitečim tovarišem. Nekateri hite še po vino v velikansko klet tik za bojno črto. Mnogi so se že popoldne založili s črnino iz ogromnih, da neizčrpnih sodov. Streha nad kletjo je vsa razbita in raztrgana od velikih in malih granat. Sovražnik pač ne štedi. Kadarkoli zagleda z opazovalnih balonov koga, ki se bliža kleti, pošlje granato ali šrapnel. Uspeh je navadno le v tem, da ima moštvo zopet nekaj kuriva.

Mrak je že zagrnil zemljo. Donašalci hrane so že tu. Krog kotlov se zbera moštvo, službujoči častnik nadzoruje delitev hrane. Danes je večerja izredna: sladka bela kava, mesna konzerva in bel kruh. Tudi častniška večerja je izboljšana, ker se tudi tu pozna tretje vojno leto.

»Jutri vam prinesemo darila, ki so jih poslali iz zaledja,« zakličejo odhajajoči nosači, moštvo pa se razgubi po zaklonih.

Nekateri skušajo zapeti kako pesem, a zaman. Nikjer ni pravega razpoloženja.

Ni razpoloženja, fantje samo še razgovarjajo in pijejo. Vino naj jim nadomesti vse ono, kar so prejšnja leta imeli.

Dolžnost me kliče na delo. Grem, da pogledam zaklone, kjer domuje moj opazovalni oddelek. V mračnem zaklonu, ki ga razsvetljuje slaba erarična luč, leže ali sede starejši možje in se razgovarjajo. Po običajnem pozdravu se tudi jaz udeležim njihovega razgovora. Tu pripovedujejo, kako so praznovali praznike že na ruskem bojišču in v Tirolah.

»Danes smo tukaj, kdaj bomo zopet doma,« je edini refren...

»Kako pa bomo danes uredili našo službo?« jim moram prekiniti razgovor. »Danes ne bi rad zapovedoval,« nadaljujem, ko so vsi molčali. Pa se oglasita dva, ki hočeta za vse druge opraviti službo. Za njuno požrtvovalnost ju nagradim s tem, da odredim prvega na službo ob enih, drugega pa ob štirih v jutro, sam pa hočem za danes opazovati preko polnoči.

»Pijte, gospod,« so se mi hiteli zahvaljevati, pozabivši na običaj. Jaz pa jim želim sladko spanje in mnogo sladkih pisem ter se povzpnem na nasip Pijave, ki je zahteval že toliko nedolžnih žrtev...

Pijava! Sto in sto kilometrov se vije tvoja struga od zahoda proti vzhodu, sto in sto kilometrov se ob tebi vleče nasip, ki naj rodovitno ravan brani pred silnimi valovi tvojih voda. Pa, ko so te gradili, gotovo niso mislili, da boš nekoč varno zavetje vojskujočim se narodom! Tu, kjer gledamo na edini spomin naših belih cerkvic, na razbiti stolp cerkve Ponte di Piave, tu smo danes Slovenci izpod silnega Triglava, Hercegovci od divne Neretve, tu so Madžari, Nemci... Tu smo sami, brez svojih dragih, in vendar je danes praznik.

Tih mrak pokriva vso to ravan. Ne oglasi se niti puška niti top. Kako divje so druge večere drdrale strojnice svojo neusmiljeno smrtonosno pesem! Kako so se oglašale zdaj v tem, zdaj v onem sektorju. Danes počivajo tudi te!

Jasno visoko nebo je gosto posuto z milijoni svetlih zvezdic, prav kakor bi se zavedalo, da je danes praznik — velik praznik vstajenja Gospodovega. Zato danes vse miruje. Nič tistega hlastanja, iščočega otipavanja, ki je druge večere tako neizprosno

Higijenična pralnica in svetlolikalnica oblek
FRANC ŠIMENC, Kolodvorska 8

zasledovalo najmanjši gib vsakega posameznika. Prosto se sprehajam po nasipu. Zdaj pa zdaj čujem z ospredja rahlo škrtanje poska: prestopanje naše prednje straže, ki stoji globoko pod mano na tisočletnem Pijavinemrodu... Tudi ubogi stražar se je morda zamislil v sveti praznik tu v daljnji tujini...

Kako prijetno je bilo še pred letom, ko sem prišel na kratek dopust v Ljubljano! Kako rad bi poslušal tiste nepozabne prelepe glasove vstajenja in pomladnega hrepenenja.

Toda zaman hrepenenje, nikdar se ni uresničilo in se ne bo... Tu podrhtavajo milijoni src, hrepenečih po ljubezni in miru, po vstajenju in vrnitvi domov...

Toda zaman hrepenenje, zaman drhtenje, tu ni ljubezni, ni miru, ni vstajenja, ni vrnitve, tu vlada sovraštvo, in smrt...

Pero Horn.

Bojovník je sanjal

Umolknili so topovi, ki so kakor divje zveri bruhali smrt in razdejanje, utihnile so puške, ki so se že naveličale pošiljati smrt v nasprotno vrsto, mir in noč sta legla na planjavo, vso skalnato in posejano z mrličmi in ranjenci, ki so krvaveli in umirali.

Želeč si počitka po trudapolnem in krvavem dnevu, do smrti utrujen, sem padel kakor v nezavest. Truplo je obležalo nepremično, kot mrlič in vsak, ki bi me tedaj ugledal, bi mislil, da je to le zemski ostanek človeka, le kup brezživljenske snovi. Prenehal sem dihati, kri mi je zastala po žilah, srce se mi je ustavilo, duh moj je bil pa bolj čil kot prej, gledal je mrtvo telo pred seboj, kajti tajna, nevidna sila ga je že ločila od telesa in splaval je v neskončno vsemirje med milijone in milijone zvezd in nebesnih teles. Zazrl je veličino božjega stvarstva in se divil vzvišeni harmoniji, ki je vladala med ogromnimi svetovi. Nešteti milijoni velikanskih svetov so se gibali v smeri, ki jim jo je določil stvarnik še prej, ko jih je ustvaril. Vsak izmed teh ogromnih svetov je bil le neznaten delček, ki je z drugimi neštetimi vred tvoril nekako zaokroženo celoto. V tem trenutku je začel duh spoznavati neznatnost svojega bitja. Ob zavesti lastne neznatnosti je spoznal, da tudi on z neštetimi drugimi tvori eno celoto, ji je stvarnik določil še vzvišenejši namen. In ko je moj duh plaval po neskončnem vsemirju ter je gledal vse te svetove, združene v celoto, iz katere mu je le odsevala vsa moč in veličastje nevidnega stvarnika, ko je občudoval to veličastje, delo nevidne vsemogočne roke, se je zdrznil, ko je tudi na tej bajni skupini nebeskih teles uzrl madež. Že je zadvomil nad popolnostjo vsemogočnega. Kajti dalje, ko je zrl v madež, grši je bil, večal se je in večal in zdelo se je, da to ni več madež, pač pa velika gnila razpadajoča rana, polna ostudnih črvov. In v trenutku se je ta rana izpremenila v grozno brezno, iz katerega se je dvigal krvav plamen in temnosiv dim, razširjajoč gnusen smrad, kakor da se žge razpadajoča mrhovina. V tem breznu so se v dimu in plamenu plazile orjaške in ogabne pošasti, trgajoč se za tisto razpadajočo mrhovino. Iz njih oči je žarelo brezmejno sovraštvo in hinavščina. Njih zobje so kazali požrešnost in ropazelnost, njih ogromne šape in kremplji pa nenasično lakomnost. Groza me je navdajala, ko sem uzrl tudi neštevilno manjših pošasti, z različnimi simboličnimi znaki, pretreslo me je, ko sem opazil, da ima vsaka pošast v oblasti živega človeka in se po svoje z njim igra. Opazil sem, da je bilo mnogo takih, ki jim pošasti niso bile kos, ker so se jim uspešno ustavljali. Čeprav so bili slednji zmagovalci, so se jim sužnji pošasti, ostudno režali in jih zaničevali. Groza me je obšla ob misli, če bi moral tu prebivati. Ko sem se zbudil, sem bil v resnici med njimi — vse okrog mene smrt, smrad, gnusoba in razdejanje. Vse to se je vršilo v letih 1914. do 1918. in še dalje in dalje...

Senovčan.

Dopisi

Posebni vlak odhaja iz Ljubljane ob 6.30 zjutraj, M. D. Polje 6.38, Zalog 6.43, Laze 6.52, Kresnice 7.06, Litija 7.16, Sava 7.25, Zagorje 7.36, Trbovlje 7.43, Hrastnik 7.51, Zidani most 8.02, Rimske Toplice 8.22, Laško 8.32, Celje 8.45, prihod v Maribor 10.—. Iz Maribora odhaja ob 18.55 in pride v Ljubljano ob 22.20. — Udeleženci vstopijo v vlak s potrdilom, ki so ga prejeli od Putnika ali »Boja«, ko so vplačali znesek 50 Din. V vlaku dobe potem na podlagi tega potrdila vozne listke za tja in nazaj. Med potom pa vstopajo ostali udeleženci v vlak tudi brez teh potrdil. Dobe jih v vlaku, kjer plačajo zahtevani znesek.

Skupina Ljubljana-mesto. Na zadnjih sejah skupine je odbor razpravljal o vseh zadevah pokreta ter ugotovil v vseh vprašanih popolno soglasnost in vestno prizadevanje za pokret v bodočnosti. Razpravljal je dalje o številnih prijavnica, ki so bile vposlane v zadnjem času ter je mnogo članov sprejel. Sprejem nekaterih prijaviteljev je odložil radi točnih informacij na poznejši čas. Vsi, ki so bili sprejeti, bodo v kratkem obveščeni. Članarina, določena na ustanovnem občnem zboru na Din 24.—, naj se pošlje po poštni položnici, ki je priložena obvestilu o sprejemu. Kasneje bo pobiral članarino tudi inkasant. Sprejete člane prosimo, da takoj plačajo članarino, ker se legitimacije brez tega ne bodo pod nobenim pogojem izdajale. Legitimacije, ki jih je odbor izdal, so prav lične in jih je glavni osrednji odbor »Boja« soglasno odobril.

Devica Marija v Polju. Naša skupina je v lanskem letu zelo lepo delovala, kar je razvidno iz poročil posameznih odbornikov na rednem občnem zboru, ki se je vršil dne 3. decembra l. l. ob 16. uri v šoli. Dnevni red je bil sledeči: odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru, poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in pregledovalcev računov, sprememba pravil, volitev novega odbora, slučajnosti. Predsednik tov. Hladnik odpravi občni zbor, konstatira sklepčnost, ker je bilo navzočih 40 članov. V glavnem poroču, da je bila Zveza bojevnikov razpuščena in da se sedaj snuje nova organizacija »Boj«. V tej organizaciji bi bili zastopani oziroma vključeni: rezervni častniki, prostovoljci, invalidi, bojevniki in četniki. Pogajanja zelo povoljno potekajo in je upati, da se bo iz nje razvila močna organizacija vseh bojevnikov v naši državi. Skupina je skozi celo leto skušala omiljevati težak položaj svojih članov. Šla jim je po svoji močnosti na roko v gmočnem in v moralnem oziru, kar borazvidno iz poročil posameznih odbornikov. Tov. tajnik poroča: Skupina, ki se je na lanskem občnem zboru preosnovala iz skupine Zveze slovenskih vojakov v Skupino bojevnikov, je v preteklem poslovnem letu zelo marljivo delovala. Skušala je dobiti stik s posameznimi bratskimi skupinami in z vodilnimi funkcionarji. Šteje nad 100 članov in je plačalo za vse naročnino za »Bojevnika«. Odbor je imel 17 sej, poleg tega pa še več ožjih sestankov, ki se pa niso beležili. Dopisov smo prejeli 45, oddanih pa je bilo 39. Razdelili smo našim revnim in brezposelnim članom 20 podpor v znesku 40—150 Din, kar znaša čez 2000 Din. Imeli smo štiri večje prireditve: predpustno zabavo, dva prosvetna večera s skioptičnim predavanjem, enkrat je predaval tov. Vertin o letalstvu, drugič pa tov. Bonač o Goriški, obakrat pri polni dvorani Prosvetnega doma. Dne 20. avgusta je skupina priredila »Spominski dan« za padle in umrle tovariše. Spominski dan se je nad pričakovanje dobro obnesel. Odborniki in člani so se udeleževali raznih taborov in prireditev drugih skupin, tako tabora na Kumu, sestanka v Trbovljah, tabora na Žalostni gori pri Preserju, v Crngrobu, Mokronogu in odkritja spomenika v Trebnjem, vspinskega dne v Trzinu in vseh delegatskih sestankov v Ljubljani, zveznih sej in zveznega občnega zbora ter proslave 15letnice osvobođenja v Ljubljani dne 1. decembra l. l. Poročilo tajnika se vzame z odobravanjem na znanje. Tov. blagajnik poroča, da je imela skupina Din 7323'78 dohodkov in Din 7081'50 stroškov. Poročilo se odobri. Tov. Jakob Kukovica poroča, da je kot pregledovalec pregledal knjige in našel, da so računi v redu ter predlaga absolutorij, kar se odobri. Pri točki: sprememba pravil se je vnela precej živahna debata, katere so se udeležili tov. Lajevce, Pakiž, Mrcina, Martinc in Kukovica, narkar so se predlagana pravila enoglasno sprejela. Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni: tov. Hladnik, predsednik, Lajevce, Kukovica, Anžur, Cimerman, Černak, Mrcina, Placer, Učakar, Belaj in Tonih. Pregledovalca računov: Pakiž in Kukovica Jakob. S tem je bil občni zbor končan in člani so se razšli z veselimi obrazi vsak na svoj dom, z upanjem na boljše bodočnost, s pogumom zroči v prihodnost. — Odbor je takoj prišel z delom. Izvolil je prosvetni odsek, ki je že priredil igro »Val« pri nabito polni dvorani. Prišel je takoj s pripravami za družabni večer, ki se je ob nepričakovani udeležbi zelo lepo izvršil dne 4. februarja t. l. Pri igri so igralci pokazali, da jim oder ni tuj. Svoje vloge so vsi dobro rešili, dasi je režija zelo težka. Na zabavnem večeru pa naša je navdalo s ponosom, da je prišel v našo sredo tov. Kuster, predsednik »Boja« in tov. Fabjančič, dalje tov. Wagner in še več odličnih naših mož, kar nam je dalo novega poguma. Pričelo se je z nabiranjem članov. Povsod vidimo, da nam fanje in može zaupajo in radi vstopajo v našo organizacijo. Žalibog pa je marsikomu radi brezposelnosti nemogoče plačati članarino, četudi je majhna. Takim bo pač morala skupina na kakršenkoli način omogočiti vstop v naš krog. S smotrenim delom bomo tudi temu prišli v okom. — Odbor je najel pri tov. Hladniku sobo, v kateri se bodo vršile seje, sestanki, pevske vaje in dajala članom navo-

dila in nasveti. Za prihodnost pa smo si zamislili delo v prosvetnem odseku, predavanja, še eno igro in večja zborovanja. — Tovariši, čaka nas velika naloga, zato vsi na delo. Vsak naj skuša pridobiti naši organizaciji še tiste, ki stojijo ob strani in oklevajo. Pokažimo, da smo res »Borci«, ki ljubimo svojo domovino in se ne bojimo vstopiti v vrste bojevnikov za naše pravice, ker le tako bomo svetu pokazali, da razumemo tok časa in se ne bojimo strelav iz zasede. V boj, za naše pravice! — Vsi odborniki imajo nabiralne pole za člane in članarino. Svoj pristop naj nemudoma javijo vsi tisti, ki hočejo pristopiti, enemu izmed odbornikov. Članarina znaša 24 Din letno ali 12 Din polletno.

Trbovlje. Tukajšnja skupina bojevnikov je imela v nedeljo 18. pr. m. člansko zborovanje v gostilniških prostorih g. Volkerja. Velika gostilniška dvorana je bila nabito polna, da, še celo v veži so morali stati člani. Zborovanje je otvoril v odsotnosti predsednika tov. Rateja, podpredsednik tov. Kuhar. Uvodoma je pozdravil navzoče članstvo, posebno pa iz Ljubljane došlega predsednika skupine Ljubljana-Moste, tov. Rozina in predsednika skupine Ljubljana-mesto ter delegata »Boja« tov. Vidmarja. Nato je podal besedo tov. Miklavčiču, ki je poročal o izvršeni božičnici. Obdarovanih je bilo veliko število revnih članov s čevlji, obleko in živili. Skupina vrši ravno v tem bednem kraju veliko humano in socialno delo. Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto na znanje. Za njim je poročal tov. Rozina o nastanku Zveze bojevnikov in njenem delovanju do razpusta osrednjega odbora. Rekel je, da se je za vzpostavitev osrednjega odbora storilo vse in so krepko pri tem pomagale vse ostale bojevnikiške organizacije. Žal, je bilo to doslej brez uspeha in tudi še ni upanja, da se bo to v doglednem času zgodilo. Zato pa se je iskala rešitev na drugi strani. Skupine so se sestale in imenovalе delegacijo vseh skupin, ki so po njej korporativno priključene organizaciji »Združenja borcev Jugoslavije«, v Ljubljani. Tov. Vidmar je kot naslednji govornik poročal o »Boju« ter je zlasti razčlenil čl. 2. pravil v vseh podrobnostih. Dotaknil se je predvsem vseh gospodarsko in socialno perečih vprašanj ter poudarjal, da je Združenje nadstrankarski pokret, ki hoče z novimi, čistimi ljudmi stremeti, da se očisti naše narodno gospodarstvo vseh tujih navlak in izkoriščevalcev, ter uvesti bratstvo in medsebojno ljubezen med narodom, v prvi vrsti pa skrbeti, da pride sleherni do poštenega zaslužka. Vsi govorniki, posebno pa tov. Vidmar, so bili burno aklamirani. Vsem pa se je zahvalil predsednik tov. prof. Ratej, ki je medtem prispeval in ob pol 12 zaključil lepo uspešno zborovanje.

Križe na Gorenjskem. V nedeljo, dne 18. februarja ob pol 3 popoldne, je imela naša skupina svoj redni občni zbor, katerega so se udeležili člani polnoštevno ter je med zborovanjem pristopilo k društvu še 15 novih članov, med njimi tudi nekaj kadrovcov. Posebno nas je razveselilo, ko smo imeli čast spoznati tovariša Kustra, predsednika Udruženja borcev Jugoslavije. Kot delegat iz Ljubljane je zastopal bojevnike tov. Marinko. Ko so odborniki podali svoja poročila in položili svoje račune o poverjenem jim delu, jim je članstvo izreklo zaupnico, ker se je prepričalo, da je odbor mnogo storil za prosih organizacije. Nato je povzel besedo tov. Kuster, ki nam je po izročenih pozdravih osrednjega odbora »Boja«, pojasnil pomen in potrebo združenja bojevnikiških organizacij. Vsi bivši borci in odsluženi kadrovcji naj se krepko oklene svoje organizacije, zlasti je poudarjal, naj se mladino pritegne k sodelovanju, ker ta je še zdrava, idealna in ustvarjajoča. V našo organizacijo imajo dostop vsi, ki so dobre volje, ne ozi-raje se na politično pripadnost, in ki so pravični in pošteni ter čistih rok. Novo življenje se mora pričeti v duhu načela: »Svoboda, pravičnost, mir«. Tudi tov. Marinko nas je spodbujal, naj se svoje organizacije krepkeje poprimemo, duh tovarištva in discipline mora naše člane tako prekvasiti, da bodo še neorganizirani tovariši, ki jih je v naši občini še precej, prišli v naše vrste. »Proč s sebičnostjo in osebnimi preprički; preko partizanstva v močno organizacijo značajnih mož in fantov.« Vse navzoče članstvo je govornikom z zanimanjem sledilo ter z navdušenjem odobraval njihovo zares iskrene besede. Izvoljen je bil z malo spremembo skoro isti odbor. Po novih oziroma izpremenjenih pravilih imajo dostop v organizacijo tudi kadrovcji, ali opazja se, da ni tistega pravega zanimanja za organizacijo, kot bi moralo biti. Morebiti nas mladina še ne pozna ali pa ne razume, ali pa mi nje ne. Kje tiči vzrok, bo ona sama vedela. Kriška kadrovska mladina je polna idealov in kar hrepeni po delu in po razmahu, posebno ona, ki je zaposlena v delavnicah. Naša dolžnost je, da ji damo smeri, da jo podpremo, da ji nudimo priliko izobrazbe, po kateri hrepeni; grešili bi, če bi jo pustili v nemar in mirno gledali in še dopuščali, da se jo celo ovira pri hrepenenju po izobrazbi in kulturi. Vse naše sile moramo uporabiti, da ji bomo nudili to, kar

ji lahko damo, in sicer zdrave vzgoje: tovarištva, ljubezni in mo-žatosti. Zeto je naša dolžnost, di jo podpiramo pri delu in njenem stremljenju, kajti le na ta način jo bomo privabili v svoje vrste, in jo tako vzgojili v plemenite in krepke značaje. Zato pa le pridno na delo!

Smartno pri Litiji. Na pobudo Skupine bojevnikov Litija in na vsestransko željo se je v nedeljo 4. marca vršilo tudi pri nas zborovanje za ustanovitev Skupine bojevnikov. Zborovanje je ob nabito polnih prostorih gostilne »Rcbavs« otvoril predsednik Skupine bojevnikov Litija tov. Koprivnikar. Uvodoma je pozdravil navzoče, posebno iz Ljubljane došlega predsednika »Boja« tov. Avgusta Kustra in predsednika Skupine bojevnikov Ljubljana-Moste tov. Ivana Rozina. Nato je obrazložil namen zborovanja in podal besedo tov. Rozini. Tov. Rozina je nato tolmačil zborovalcem zgodovino ustanovitve združenja bojevnikov, dalje namen in pomen organizacije ter kolektivni vstop v »Boj«. Svoj govor je zaključil s pozivom, da pristopijo v skupino vsi delavni, neoma-deževani in pošteni možje ter fantje, ki naj bodo nosilci novega duha in preporoda našega naroda. Za njim je govoril predsednik »Boja« tov. Kuster, ki je v daljšem govoru tolmačil namen in pomen »Boja«, zlasti pa člen 2. pravil. Dotaknil se je prav vseh danes perečih problemov, priporočal vstop v organizacijo, pozival na slogu vseh bivših vojakov, ki so pošteni in dobre volje, da končno skupno rešimo one, ki so v današnji gospodarski krizi najbolj prizadeti. Kakor predgovornik, tako je tudi on žel za svoja izvajanja burno priznanje. K besedi se je dalje prijavil tov. Drčar, ki se je zlasti toplo zavzel za naše žive priče svetovne vojne, to-variše invalide. Zupan g. Strman je poročal o krivičnem izva-yanju agrarne reforme ter ostro nastopil proti dvojnemu zaslužkarstvu. Prvemu je odgovoril tov. Rozina, ki je poudarjal, da so bili bojevniki vedno za pravice tov. invalidov. Mišljenja je, da se bo v skupni organizaciji »Boja« doseglo tudi za tovariše invalide pravice, ki jim po božjih in človeških pravicah pripadajo. Dru-gemu je odgovarjal tov. Kuster, ki je navajal posebne primere izvajanja agrarne reforme, ter povedal med drugim tudi to, da je sam kot dobrovoljec prizadet, ker ni do danes prejel onega, kar mu po zakonu pripada. Vsem govornikom se je zahvalil to-variš Koprivnikar, ki je predlagal, da se izvoli pripravljalni odbor za ustanovitev Skupine bojevnikov. Soglasno je bil izvoljen deset-članski odbor s tov. Drčarjem na čelu. Pravila so bila takoj pod-pisana in odposlana kr. banski upravi v odobrenje. Novi skupni želimo mnogo koristnega dela za naše vzore in za trpeče tovariše.

Devica Marija v Polju. Tovariše lojevnike opozarjamo, da se je preselil zdravnik g. dr. Iv. Logar v zgornje prostore gostilne Hladnik. — Članom naše skupine je uprava lista — tednika — »Prelom« 5. številko poslala na ogled. Celoletno stane Din 30,—, ki se pa lahko plača tudi na pol leta. — Odkar smo združeni, naše članstvo narašča od 150 do 170. Med pristopivšimi je precej mladih odsluženih vojakov. Člani agitirajte! Vse bivše vojake moramo imeti v naših vrstah.

Dobova. Občni zbor naše skupine bojevnikov se je vršil 4. fe-bruarja ob veliki udeležbi članov. Sklenilo se je, da poživimo tudi pri nas skupino, ki je po razpustu Zveze bojevnikov nekako zastala z delom. Za predsednika je bil izvoljen postajenačelnik tov. Ciril Prestor, za ostale odbornike pa sami delavni bojevniki. Članarina je bila določena na Din 6,— letno. Na občnem zboru so člani stavili več vprašanj glede naše organizacije. Sklenilo se je, da začne skupina takoj z delom za doseg naših stremljenj.

Tržič. Naš II. redni občni zbor je končan, pa tudi novi odbor že konstituiran. Tajništvo je prevzel tov. Rozman, a predseduje še vedno tov. Lazar Ivan. Lepo je potekel naš letošnji občni zbor. Najprvo smo poslali udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in kra-ljevskemu domu. Nato smo sprejeli nova pravila in k rednim članom pritegnili tudi kadrovcje, kar naj posebno spodbuja mlajše, da vstopijo v naše vrste. Kritika je vedno dobra, ako je stvarna. Slišimo pa polemiko radi sprejema kadrovcov, katerih menda ne-katere skupine niso sprejele, kar je velika napaka in jo bo treba kasneje popraviti, kajti stari bojevniki počasi izumirajo. Kakor skrbi vsaka družina za svoj naraščaj, tako mora tudi vsako dru-štvo zanj skrbeti. Ta napaka bi se zlasti v naših vrstah, kjer po-grešamo še veliko število tovarišev iz bojnih poljan, nekoč ma-ščevala. V mladini so naši upi, naše nade in uspehi, nji moramo izročiti naše stremljenje, hotenje in delo. To je stremljenje za odkrito prijateljstvo, vzajemno podporo in za propagando miru in sprave. Zato mora vsakdo ponesti naše ideje med svoje znance in jih pridobiti v članske vrste, posebno one, ki v idejah bojev-nikov ne vidijo poštenih in odkritosrčnih namenov. Naš pokret vzbuja čimdalje več zanimanja. To je pokazala pri nas letošnja udeležba na občnem zboru in na prireditvi, ki smo jo z združ-

nimi borci priredili dne 3. februarja t. l. Naša prireditve je v materialnem pogledu nepričakovano uspela, največ po zaslugi uradništva in delavstva tukajšnje tovarne čevljev »Peko«. Pokroviteljstvo na veselici je prevzel predsednik »Boj-a« ravnatelj tovarne g. Kuster Avgust. Gostoljubna tvrdka »Bombaževa predilnica in tkalnica Ed. Glanzman & Gassner« pa nam je tudi letos brezplačno odstopila svojo veliko dvorano. Tovariši, vsakdo naj stremi po izpopolnitvi naših vrst, širi naj med znanci ideje in naj pomaga našim prireditvam do čim večjega uspeha.

Celje. V nedeljo, dne 4. marca, se je vršil pri nas ustanovni občni zbor odseka Zveze Maistrovih borcev za Celje in okolico. Zbralo se je veliko število bivših bojevnikov v Narodnem domu, kjer je otvoril zbor predsednik pripravljalnega odbora g. Satler iz Štor. Po pozdravnih besedah je najprej očrtal delegat Zveze Maistrovih borcev iz Maribora g. Lukman namen organizacije in nagibe, ki so dovedli branilce naše severne meje, da so osnovali svojo Zvezo. Posebno je omenjal, kako imajo danes na naši severni meji največjo moč oni, ki so bili za Avstrije največji nemurji, danes so se pa prelevili v najčistejše jugoslovanske nacionaliste, naši borci, ki so največ žrtvovali za našo deželo, pa trpe danes pomanjkanje in bedo ter se mnogokrat preganjajo. Zato je naša dolžnost, da ščitimo svoje ljudi. Za njim je poročal še tajnik Zveze g. Lipša o delu in smernicah organizacije. Nato je bil izvoljen odbor, v katerem je predsednik g. Satler, tajnik g. Šribar in blagajnik g. Roš. Po volitvah se je oglasil k besedi zastopnik »Boj-a« g. Škerbec, ki je v temperametnem govoru orisal današnje težke gospodarske in socialne razmere, ki nas silijo, da se združimo vsi v enotno fronto proti korupciji, nasilju in medsebojnemu sovraštvu ter tako ustvarimo zdrave temelje za blaginjo naše domovine. Njegov govor je bil sprejet z velikim odobravanjem. V imenu dobrovoljcev in osrednjega izv. odbora »Boj-a« je spregovoril še g. Fabjančič, ki je bodril navzočne, naj se oklenejo nove skupne organizacije »Boj-a«. Podrobneje je pojasnjeval njene cilje, katerih namen je dobro narodu in državi.

Brežice. V nedeljo, dne 4. marca, so se zbrali zastopniki bojevnikov, rezervnih častnikov in dobrovoljcev k skupnemu sestanku, da se združijo vse navedene organizacije v skupno fronto pod okrilje »Boj-a«. Na sestanku sta govorila zastopnika osrednjega odbora »Boj-a« tov. Fabjančič in Škerbec. Njih izvajanja so bila z navdušenjem sprejeta in se je ukrenilo vse potrebno, da se skupna organizacija čim prej izvede.

Razno

Razorožitev ali oborožitev. Še vedno se vrše pogajanja med velesilami za razorožitveni problem. Sedaj se pogajata Francija in Anglija, kako bi zopet spravili v tek razorožitveno konferenco v Ženevi, ki je radi izstopa Nemčije iz društva narodov prenehala z delom. Vendar se vidi, da pogajanja kar ne morejo z mrtve točke, ker Nemčija vztraja na načelu enakosti z drugimi velesilami. Angleška vlada je sestavila novo spomenico, ki naj bi uredila razorožitev na kopnem in na morju, vendar pogajanja s Francijo in Nemčijo le počasi napredujejo in Anglija upa, da bo pripravila tako Nemčijo kakor Francijo do spravljivejšega stališča. Razorožitvena pogajanja postanejo aktualna šele čez nekaj tednov, ker se šele v aprilu sestane predsedništvo razorožitvene konference na skupno sejo.

Podonavski problem. Po krvavih dogodkih v Avstriji so začele velesile zopet razpravljati o podonavskem problemu. Glavno vlogo je hotela igrati Italija, katere namen je bil, združiti Avstrijo in Ogrsko z Italijo v carinsko unijo. Toda ta načrt je radi odpora Francije, Nemčije in Male antante padel v vodo. Zatem so hoteli zopet obnoviti na Avstrijskem habsburško monarhijo, kar se je pa tudi ovrglo. Zaenkrat se vrše pogajanja za zblizanje vseh držav v Podonavju na gospodarskem polju, za kar bi dali podlago sedanjim razgovorom med Francijo in Italijo, h katerim bi pritegnili tudi Malo antanto. Izgleda, da brez sodelovanja držav Male antante ne bo povoljne odločitve v tem vprašanju.

Balkanski pakt, ki so ga sklenile Jugoslavija, Rumunska, Grčija in Turška, so že vse navedene države po svojih parlamentih potrdile. Pakt je za nadaljnji razvoj balkanskih držav velikega pomena in splošno se pričakuje, da pristopita poleg tudi Bolgarska in Albanija.

Rooseveltova poslanica. Na zborovanju vodilnih ameriških industrijcev dne 5. marca t. l. je predsednik Roosevelt govoril o ameriški gospodarski in socialni obnovi. Njegov govor so prenašale vse ameriške brezžične oddajne postaje. Roosevelt je v svojem govoru poudaril, da novi gospodarski sistem, ki ga je uvedel, ni

ustvarjen za danes ali jutri, marveč bo ostal trajen. Zlasti veliko pozornost je zbudila njegova napoved, da se bo v svrhu naadlnje gospodarske restabilizacije ponovno skril delavni čas in da se bodo obenem povišale plače nameščencem. Gospodarski položaj Amerike je bil pred letom dni tako resen, da je bila vlada prisiljena začeti z izrednimi odredbami. Gospodarski sistem Zedinjenih držav ni v ničemer podoben komunističnemu kolektivizmu ali fašistični gospodarski diktaturi. Vlada hoče ameriško krizo odpraviti s tipično ameriški odredbami in noče slediti tujim zgledom, zlasti pa ne takim, ki nimajo ničesar skupnega z osnovnimi demokratičnimi načeli, na katerih sloni ves razvoj ameriškega gospodarstva. Industrijce je Roosevelt pozval, naj namestijo pri svojih podjetjih več ljudi in naj jih plačajo tako, da bodo njihovi življenjski pogoji v skladu s sedanjim produkcijskim standardom. Le na ta način je napredek mogoč. Velika stiska večine ameriškega naroda je tako narastla, da ni več nobenega časa za premišljanje, če se mora dati prednost dobičku pred človečnostjo ali pa narobe. Zato se morajo ukrepi nacionalne reparacijske akcije nemudoma pojaviti tudi v praksi. Roosevelt namerava sklicati meseca julija novo svetovno gospodarsko konferenco.

Pot h gospodarski obnovi. Nekako pred tremi leti je prišlo prvič v zgodovini našega že visoko razvitega, notranje zdravega denarstva do splošnega navala vlagateljev na njihove do tedaj trdno stoječe denarne zavode najrazličnejše vrste. Mnogo neprilik je povzročilo to večinoma nepotrebno dviganje vlog ne le denarnim zavodom, ampak zlasti tudi njihovim dolžnikom. Znamenja kažejo, da se sedaj vračajo zopet boljši časi. Na izboljšanju gospodarstva moramo vsi sodelovati. Ljudstvo vidi, da denarni zavodi vkljub ogromnim izplačilom niso propadli. Ljudstvu pa je treba pojasniti, kako varnost nudijo razne vrste denarnih zavodov za njimi zaupani denar. Zato je izšla knjižica dr. Vladimirja Murka: Pot k gospodarski obnovi. Glavni namen prvega dela te knjižice je utrditi v ljudeh zaupanje do denarnih zavodov, brez katerih ni kreditnega gospodarstva; brez kredita pa ni napredka v gospodarskem življenju. Vsi ljudski sloji morajo stremeti za tem, da se denarnim zavodom omogoči normalno poslovanje. O vsem tem podobno opisuje navedena knjižica, katero prav toplo priporočamo. Dobi se pri Zvezi jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, Prešernova ul. 3.

Za tiskovni sklad so prispevali: Pelicon Leopold, Tržič, 72 Din; Mevlja Josip, Ljubljana, 10 Din; Kržišnik Ludovik, Rajhenburg, 10 Din; Ražen Franc, Dovje, 10 Din; Svegelj Valentin, Ljubljana, 12 Din; Skupina bojevnikov Ljubljana-Trnovo 50 Din; Skupina bojevnikov Zagorje o. S. 200 Din; Skupina bojevnikov Hrušica, Bizovik, Štepanja vas 200 Din.

Vse dopise in naročila za list pošiljajte od sedaj naprej na uredništvo in upravo lista »Bojovník« v Ljubljani, Kolodvorska ulica 8. Tam dobite tudi vsa navodila za organiziranje skupin bojevnikov!

Čekovni račun št. 13051.

Uesefe velikonočne praznike

FRANC ŠIMENC, Kolodvorska 8

Kemično snaženje oblek

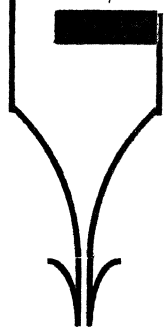
Naročajte in čitajte »Prelom«!

Teod. Korn Ljubljana
Poljanska c. 8

(Preje Henrik Korn) - Ustanovljeno 1852

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar
Instalacija vodovodov in centralne kurjave
Naprava strelovodov
Kopališke in klosetne naprave

Konfekcija in manufaktura po konkurenčni ceni

Obleke, lodni, puloverji itd. Kam-
garni ter sukno stalno v zalogi

Glavna zaloga moškega perila
iz lastne tovarne
TRIGLAV
KOLJODVORJSKA ULICA ŠT. 8

za gospode

dobite v veliki izbiri pri

J. OLUP

POD TRANČO - STARI TRG

Vesele velikonočne praznike

želimo vsem cenj. odjemalcem

A & E. Skaberne

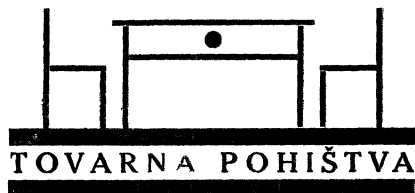
Ljubljana, Mestni trg 10

Barve, laki, firnež, čopiči, več
vrst šelaka, vse slikarske in
pleskarske potreb-
ščine kupite najceneje v
specijalni trgovini barv

R. HAFNER

Ljubljana (Šiška)
Celovška cesta št. 61

I. I. NAGLAS

TOVARNA POHIŠTVA

L J U B L J A N A

USTANOVLJENA 1847

Slovenia-Transport d. z. o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 19, Telefon 27-18

Špedicija • Mednarodni transporti • Železniški revizijski in tar-
ifni biro • Skladišča • Reekspedicije • Odprema blaga • Pre-
selitve s pohištvenimi vozovi • Prevažanje blaga • Strojni trans-
porti • Oskrba transportnih zavarovanj • Carinska spedicija
Uvozno, izvozno, tranzitno ocarinjenje • Carinsko-revizijski in
tarifni biro • Rekurzi • Oskrba dovolj za carine slobodni uvoz
strojev etc. • Želez.-tovor. in carin.-tarifne informacije • Proračuni

V s a k

bo kupil

ker smo poceni

kot še nikoli

Moški čevlji Din **75.-**

Ženski čevlji Din **59.-**

Otroški čevlji Din **16.-**

VSİ Z USNJENIM PODPLATOM

Ant. Krisper

Ljubljana

Stritarjeva ul. 1-3 Mestni trg 26

VELETRGOVINA S PAPIRJEM

M. TIČAR

Ljubljana, Šelenburgova 1 - Sv. Petra c. 26

prilporeča vse potrebščine za šole, urade in teh. pisarne
Zlata nallvna peresa svetovnih znamk